

Komerclikuma 217.panta otrajā daļā likumdevējs paredzējis izņēmumu, kad Komerclikuma 285.panta pirmajā daļā uzskaitītās ziņas par kapitālsabiedrības dalībnieku sapulces sasaukšanu un norisi nav obligāti nepieciešams norādīt sapulces protokolā. Proti, visu dalībnieku klātesamība un visu lēmumu vienbalsīga pieņemšana ir apliecinājums tad, ka dalībnieku sapulces sasaukšanas un norises kārtības neievērošana nav traucējusi visiem dalībniekiem pilnvērtīgi paust savu gribu. Arī visu dalībnieku paraksti uz protokola apliecina, ka protokolā norādītā informācija ir patiesa, tāpēc sapulces vadītāja un protokolista parakstu neesamība šādā gadījumā nav tiesisks šķērslis ierakstu izdarīšanai komercreģistrā.

Uzņēmumu reģistra
Galvenā valsts notāra R.Baloža
2009.gada 6.oktobra
lēmums Nr. 1-5/163

Lietas apstākļi. Uzņēmumu reģistrā saņemts iesniegums, kurā lūgts atcelt valsts notāra lēmumu par ieraksta izdarīšanu komercreģistrā. Iesniedzēja ieskatā valsts notārs nevarēja izdarīt ierakstu par izmaiņām kapitālsabiedrības valdes sastāvā, jo dalībnieku sapulces protokolā nav norādītas visas obligātās ziņas. No protokola redzams, ka visi dalībnieki sapulcē vienbalsīgi pieņēmuši lēmumus un arī visi parakstījuši protokolu. Lietā sniegta atbilde, vai valsts notārs ir tiesīgs atzīt dalībnieku sapulces protokolu par derīgu, ja tajā nav norādītas visas Komerclikuma 285.panta pirmajā daļā uzskaitītās ziņas.

Galvenā valsts notāra atziņas. Tulkojot Komerclikuma 285.panta pirmās daļas nosacījumus, jāsecina, ka šī panta mērķis ir precīzi noskaidrot dalībnieku pausto gribu. Likumdevējs šo mērķi cenšas sasniegt, nosakot dalībnieku sapulces protokolam obligātos rekvizītus. Komerclikuma 217.panta otrajā daļā likumdevējs paredzējis arī izņēmumu, kad protokolā pieļaujama atkāpe no obligātajiem rekvizītiem. Proti, ja dalībnieku sapulcē piedalās visi sabiedrības dalībnieki un pieņem lēmumus vienbalsīgi, tad sapulces sasaukšanas un norises procedūras ievērošanai nav izšķirošas nozīmes. Dalībnieki, vienbalsīgi pieņemot savā ekskluzīvā kompetencē esošu lēmumu un apliecinot to ar saviem parakstiem, faktiski apliecina arī to, ka viņiem nav pretenziju pret sapulces sasaukšanu un norisi. No tā izriet, ka dalībnieku sapulces protokolā pietiek konstatēt visu Sabiedrības dalībnieku vienbalsīgu lēmumu, lai uzskatītu to par tiesisku un likumam atbilstošu.

Arī sapulces vadītāja un protokolista norādīšana un viņu paraksti tiek noteikti Komerclikuma 212.panta ceturtajā daļā un 216.panta otrajā daļā ar mērķi, lai apliecinātu protokolā norādīto informāciju par sapulcē faktiski notikušo. Minētajās tiesību normās tiek noteikts konkrēts personu loks, kas paraksta protokolu, lai nodrošinātu divus apstākļus – pēc iespējas patiesāk atspoguļotu sapulcē notikušo, kā arī vienkāršotu protokola pareizības apliecināšanu, nenosakot pienākumu parakstīties pilnīgi visiem sapulces dalībniekiem. Ja dalībnieki vienbalsīgi pieņem lēmumu un visi apliecina to ar saviem parakstiem, tad likumdevēja noteiktais mērķis tiek sasniegts, jo jebkura trešā persona no protokola var konstatēt dalībnieku pausto gribu. Ja protokolu paraksta visi dalībnieki, nevis sapulces vadītājs un protokolists, tad arī nav pārkāpts Komerclikuma regulējums, bet gluži pretēji,- nepastarpināti tiek atspoguļota dalībnieku griba.

Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes loceklis un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors Aigars Strupiņš norāda: „Dalībnieku sapulces protokolam Latvijas komerc tiesību kontekstā ir divi mērķi: viens (sākotnējais) ir privāttiesisks – dokumentēt dalībnieku sapulces norisi, lai nepieciešamības gadījumā (piemēram, strīdi par dalībnieku sapulces lēmumiem u.tml.) varētu to izmantot kā pierādījumu; otrs ir publiski tiesisks – nodrošināt Uzņēmumu reģistram informāciju kontroles funkcijas pildīšanas ietvaros, proti,

noteiktās robežās uzraudzīt sapulču sasaukšanas un norises (galvenokārt – balsošanas) kārtību. Konkrētajā kāzusā protokolā nebija norādītas šādas Komerclikuma 285.p.1.d. minētās ziņas:

- 1) sapulces vieta un laiks;
- 2) cik procentu pamatkapitāla pārstāv katrs dalībnieks;
- 3) katra dalībnieka daļu skaits Sabiedrībā;
- 4) sapulces vadītājs un protokolists
- 5) institūcija, kas sasauca sapulci un laiks, kad par sapulces sasaukšanu ir izsūtīts paziņojums.

Raugoties no publisko tiesību viedokļa, Uzņēmumu reģistra amatpersona, pieņemot šādu protokolu un pievienojot to lietai, ir pārkāpusi likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” 14.p.1.d.3.pkt. noteikumus (dokuments neatbilda Komerclikuma 285.p.1.d. noteikumiem). Lai gan trūkumu būtiskums ir apšaubāms, uzskatu, ka likums ir formāli pārkāpts. Tai pat laikā pastāv šaubas, vai šīs sabiedrības dalībniekam, kurš pats ir šo protokolu parakstījis, ir subjektīvās tiesības apstrīdēt ieraksta izdarīšanu par izmaiņām valdes sastāvā. Valdes ievēlēšanas akts ir privāttiesisks akts, kurš netiek apstrīdēts, jo to šajā gadījumā nepieļauj Komerclikuma 217.p.2.d. Iepriekš norādītie protokola formālie trūkumi nekādi neietekmē šā privāttiesiskā akta tiesisko efektu, jo vairāk tādēļ, ka visi dalībnieki piedalījās sapulcē un tātad arī zina visas protokolā nenorādītās ziņas - gan pamatkapitāla sadalījumu savā starpā, gan pamatkapitāla lielumu, gan arī to, kurš vadīja un protokolēja sanākumi. Turklāt visi dalībnieki paši šo protokolu parakstīja, tādēļ no privāttiesiskā viedokļa tiem nav pamata celt iebildumus (skat. CL 1431.p.). Manuprāt, ir kļūdaini atsaukties uz Komerclikuma 217.p.2.d. kā tādu, kura it kā nosakot izņēmumus no 285.p.1.d., jo minētā norma attiecas tikai uz dalībnieku lēmuma apstrīdēšanu, bet ne uz Uzņēmumu reģistra amatpersonas lēmuma apstrīdēšanu.

Komerctiesībās robeža starp privāttiesisko un publiski tiesisko komponenti reizēm šķiet ļoti izplūdusi un būtu jāprecizē. Mans viedoklis ir, ka publiski tiesiskie trūkumi nedrīkst negatīvi ietekmēt privāttiesiskās saistības (skat. arī Komerclikuma 5.p.). Konkrētajā gadījumā, atceļot lēmumu, uz kura pamata jau ir izdarīts ieraksts komercreģistrā, ciestu komercsabiedrība. No šā viedokļa raugoties, Uzņēmumu reģistra lēmums neatcelt valsts notāra lēmumu ir pareizs. Raugoties no publiski tiesiskā viedokļa dalībnieks, kurš šajā situācijā hipotētiski varētu būt cietis Uzņēmumu reģistra lēmuma dēļ (lai gan šajā situācijā man ir grūti iedomāties jebkādu potenciālo kaitējumu), varētu celt tiesā prasību par Uzņēmumu reģistra lēmuma atzīšanu par prettiesisku, nevis par spēkā neesošu. Tādā veidā tiek pasargāta privāttiesisko attiecību stabilitāte. Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra lēmums, lai gan apšaubāms no argumentācijas viedokļa, pēc būtības un sekām dod ļoti pareizu signālu tiem, kuri ar formāliem pamatiem cenšas risināt savus privāttiesiskos konfliktus publiski tiesiskām metodēm.”

Sastādījis Mg.iur. Aivars Paegle,
Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas juriskonsults